

INTERVJU: Radoje Žugić, guverner Centralne banke Crne Gore

Ostavljam nasljedniku stabilan i likvidan bankarski sektor

PODGORICA - Obuzdavanje budžetskog deficitia i otpatu javnog duga vidim kao dva najveća izazova u fiskalnoj sferi, za čije rješavanje je neophodna snažnija fiskalna konsolidacija, saopšto je u intervjuu Pobjedi guverner Centralne banke Crne Gore (CBCG) Radoje Žugić. On podržava stav Međunarodnog monetarnog fonda (MMF) da je neophodno sprovesti snažnije i brže fiskalno prilagođavanje i napustiti praksu kreiranja novih potrošnji bez prethodne analize uticaja na fiskalnu održivost. Žugić smatra da je bankarski sistem najzdraviji dio crnogorske privrede i ističe da je CBCG jedna od rijetkih crnogorskih institucija koja kontinuirano dobija pozitivne ocjene u izveštaju Evropske komisije o napretku.

POBJEDA: Crna Gora će nadnih dana biti domaćin velikog događaja koji će okupiti visoke zvaničnike Svjetske banke i MMF-a. O čemu se tačno radi i kako teku pripreme za ovaj događaj?

ŽUGIĆ: Riječ je o godišnjem sastanku Belgijско-holandske konstituencije Svjetske banke i MMF-a koji će se održati sljedeće sedmice na Luštici. Organizacija ovog velikog međunarodnog događaja, koji će okupiti visoke zvaničnike Svjetske banke i MMF-a i delegacije 16 zemalja članica Konstituencije, predviđene ministrica finansija i guvernerima centralnih banaka, predstavlja nastavak uspešne i plodonosne saradnje koju imamo sa ovim finansijskim institucijama. Tema sastanka, koji će, uz predsjednika države i predsjednika Vlade, otvoriti izvršni direktori Svjetske banke i MMF-a, nosi naziv Prilagođavanje politika u vremenu višestrukih kriza, a

Zahvaljujući zajedničkim naporima regulatora i poslovnih banaka, očuvana je stabilnost bankarskog sektora u Crnoj Gori. Bankarski sektor je stabilan, likvidan i dobro kapitalizovan. Nakon 2022. godine, tokom koje su određeni pokazatelji poslovanja banaka zabilježili istorijski najpovoljnije vrijednosti, pozitivni trendovi nastavljeni su i u 2023. U prva četiri mjeseca ove godine ostvaren je rast ključnih bilansnih pozicija u jednogodišnjem periodu, i to: aktive (15,8 odsto), kapitala (22,5 odsto), depozita (19,1 odsto) i kredita (10,1 odsto). Sve banke u sistemu su u redovnom režimu poslovanja-kaže Žugić

jedan od govornika biće Bo Li, zamjenik generalne direktorce MMF-a. Zajedno sa kolegama iz Ministarstva finansija, posvećeno radimo na organizaciji predstojećeg događaja kako bismo Crnu Goru predstavili u najboljem svjetlu.

POBJEDA: Kakva je situacija na crnogorskem bankarskom tržištu, odnosno kako je stanje u tom sektoru? Dalj sada banka posluje stabilno? Ima li banaka sa problematičnim poslovanjem u Crnoj Gori?

ŽUGIĆ: Prethodni šestogodišnji period, tokom kojeg sam obavljao funkciju guvernera, bio je veoma izazovan. Svet je zadesila višestruka kriza - pandemijska, energetska i geopolitička, što je uzrokovalo ogromnu neizvjesnost i povećalo rizike, odnosno mogućnost njihovog negativnog uticaja na finansijsku stabilnost. Uprkos navedenom, a zahvaljujući zajedničkim naporima regulatora i poslovnih banaka, očuvana je stabilnost bankarskog sektora u Crnoj Gori. Bankarski sektor je stabilan, likvidan i dobro kapitalizovan. Nakon 2022. godine, tokom koje su određeni pokazatelji poslovanja banaka zabilježili istorijski najpovoljnije vrijednosti, pozitivni trendovi nastavljeni su i u 2023. U prva četiri mjeseca ove godine ostvaren je rast ključnih bilansnih pozicija u jednogodišnjem periodu, i to: aktive (15,8 odsto), kapitala (22,5 odsto), depozita (19,1 odsto) i kredita (10,1 odsto). Sve

BANKARSKI SISTEM NAJDRAVLJIVI DIO CRNOGORSKE PRIVREDE: Radoje Žugić

banke u sistemu su u redovnom režimu poslovanja.

Istakao bih i da banke daju snažnu podršku ekonomskom oporavku zemlje, što potvrđuju podaci o novoodobrenim kreditima koji su u 2022. godini bili za 31 odsto, odnosno 61 odsto veću u odnosu na 2021., odnosno 2020. godinu. Uporedni podaci pokazuju da se privrednici u Crnoj Gori zadužuju po najnižim kamatnim stopama u regionu, uprkos činjenici da su aktivne kamatne stope, kao posljedica monetarnih politika vodećih centralnih banaka, zabilježile određeni rast tokom prethodnog perioda, koji je, ipak, značajno manji u odnosu na rast euribora, kao referentne kamatne stope.

Smatram da je bankarski sistem najzdraviji dio crnogorske privrede. U prilog ovog tvrdnji su i ocjene brojnih međunarodnih finansijskih institucija. Pomenuju samo MMF koji je istakao da bankarski sistem posluje dobro, da su indikatori likvidnosti, solventnosti i kvaliteta aktive banaka snažni, te da su njere CBCG, između ostalog, pomogle da se izbjegne ozbiljnija recessija i ublaže negativni efekti pandemije. Dalje, nalazi tzv. AQR-a, odnosno procjene kvaliteta aktive, koja je sprovedena prema metodologiji Evropske centralne banke i od strane nezavisnog međunarodnog revizora, potvrđili su stabilnost našeg bankarskog sektora. Podsjetiću i da je CBCG jedna od rijetkih crnogorskih institucija koja kontinuirano dobija pozitivne ocjene u Izveštaju Evropske komisije o napretku.

POBJEDA: Kako ocjenjujete trenutno stanje crnogorskih javnih finansija, s obzirom na to da se na javnoj sceni čuju dijametralno suprotne ocjene i mišljenja o tom stanju, od onog da nam prijeti „bankrot i grčki scenario“ sa jedne strane, dok sa druge strane imamo vrlo optimistične izjave o „spektakularnim rezultatima i nikad boljim ekonomskim parametrima“? Što je potrebno da bi se osnažila fiskalna i ekonomski stabilnost u zemlji u ovaj i narednim godinama? Koji su najveći izazovi na tom putu?

strukturnim reformama u oblasti tržišta rada, penzionog sistema, zdravstva i obrazovanja, koje će, u velikoj mjeri, doprinijeti unapređenju poslovog ambijenta i konkurentnosti privrede.

POBJEDA: Skupština je 19. aprila usvojila izmjene i dopune Zakona o Centralnoj banci, prema kojima će guvernera imenovati parlament na osnovu sprovedenog javnog konkursa umjesto predsjednika države, kako je to rađeno do sada. Kao Vi gledate na ovo zakonsko rješenje, s obzirom na to da je u septembru prošle godine bivši predsjednik Crne Gore Milo Đukanović predložio da za guvernera CBCG ponovo budete imenovani Vi taj prijedlog je bio uputio predsjednici Skupštine Danijeli Đurović?

ŽUGIĆ: Saglasno članu 50a Zakona o CBCG, kao član Savjeta kome je istekao mandat, dužan sam da funkciju guvernera obavljam do imenovanja novog. Činjenica da će budući guverner započeti mandat u kredibilnoj i snažnoj instituciji i sa stabilnim bankarskim sektorom koji predstavlja najzdraviji dio naše ekonomije potvrđuje uspješnog i stručnog rada mene kao guvernera, ali i cijelog tima CBCG, na šta sam izuzetno ponosan.

POBJEDA: Da li smatrate da bi država trebalo da uđe u aranžman sa MMF-om ove godine? Da li ima potrebe za tim? Da li bi nam MMF u tom slučaju postavio uslove smenjenja javne potrošnje?

ŽUGIĆ: U situaciji pogoršanih uslova finansiranja i postojanja brojnih internih i eksternih rizika, smatram da treba razmotriti sve opcije zaduživanja i voditi veoma obazrivu politiku upravljanja dugom. Stoga sam stava da i aranžman sa MMF-om treba razmotriti, posebno što bi njegovo ugovaranje značilo zaduženje po mnogo povoljnijim uslovima od tržišnih. Osim toga, intenzivnija saradnja sa MMF-om predstavlja bi i određeni vid garancije investitorima da se uslovi u Crnoj Gori neće mijenjati u nekom narednom periodu, smatra guverner CBCG Radoje Žugić

Emisija obveznica na domaćem tržištu mogla bi povećati kamatne stope

POBJEDA: Iz Ministarstva finansija već duže vrijeme najavljuju i moguću emisiju obveznica na domaćem tržištu, koje bi mogli kupiti građani i preduzeća imajući u vidu visok nivo depozita u bankama, kao i niske kamate na štednju. Kakvo je Vaše mišljenje o mogućnosti emitovanja državnih obveznica na domaćem tržištu, da li bi to moglo da izazove negativne posljedice i mogući odliv depozita iz crnogorskih banaka?

ŽUGIĆ: Pripremi eventualne emisije lokalnih obveznica tre-

balo bi pristupiti veoma ozbiljno, jer ovakva ideja, pored dobrih strana, sa sobom nosi i odredene rizike. Prednosti ovakvog poteza odnose se na razvijanje domaćeg tržišta kapitala i snajenje likvidnosti državnog budžeta, dok bi građani, kao potencijalni kupci ovih hartija od vrijednosti, mogli osigurati višekamate u odnosu na oročenu štednju. S druge strane, međutim, emisija lokalnih obveznica mogla bi, kroz umanjenje depozita u bankama uticati na povećanje kamatnih stope, kako pokazuje nedavno hrvatsko iskustvo.

Ovo bi povećalo troškove zaduživanja za gradjane i privredu i posredno, moglo imati uticaj na usporavanje ekonomske aktivnosti u zemlji. FLES: Stava sam da aranžman sa MMF-om treba razmotriti, posebno što bi njegovo ugovaranje značilo zaduženje po mnogo povoljnijim uslovima od tržišnih. Osim toga, intenzivnija saradnja sa MMF-om predstavlja bi i određeni vid garancije investitorima da se uslovi u Crnoj Gori neće mijenjati u nekom narednom periodu, smatra guverner CBCG Radoje Žugić

S. POPOVIĆ